

mus ad ipsa in triplici Regno constituta corpora naturalia, Ubi, Quæ, Quomodo, & Quando, ex eis per artem separanda veniunt, fideliter communicabimus.

SECTIO II.

Regnum Animale Pyrotechniæ examini subicit.

CAPUT I.

Sanguinis in sua constitutiva resolutionem docet.

TRia sunt apud Basilium Valentinum inter Mundi creata, quæ Regiam sibi dignitatem vendicant: In Animantium genere homo, qui Orbis est compendium. Inter Mineralia, Aurum. In Vegetabilibus verò Regius ille Vini spiritus.

Sed cum, quæ ad Animale pertinent Regnum hîc primo explicare, nostrum sit institutum, pergamus incipiendo à principali nobilique vitæ & corporis vinculo sanguine, qui est substantia omnium purissima, à quâ tota corporis compages alimentum suum petit, eo quod à corde limpidissimo videlicet

fon-

fonte featuriat, unde universæ naturæ est tutor, in quo Animantia omnia vivere nata sunt.

Et cum homo inter Animalia omnino fit Princeps, de ejus sanguine ceu habili animæ cum corpore vinculo, pro exemplo nobis fit sermo.

Hic per varios venarum & arteriarum anfractus rectificatus circulando plus activarum obtinuit particularum, quam lac, unde est quod aëris subtiliori motui maximè subja- ceat.

In ejus resolutione prodit Aqua, Spiritus, Sal volatile, Oleum & Sal fixum,

Aqua plus inest quam reliquorum, cum pro nutrimento plus humidi requirebantur: confir- mat hoc facto experimento, Boyle in suo Chymista sceptico, prop. 3. p. 3. Sanguis humanus inquit, ipse utut spiritibus turgens, & valde elaboratus existimetur liquor, adeò abundat phlegmate, ut nuper aliquam ejus portionem de industria ad faciendum experimentum, destillantes, ex unciiis septem circiter, puri fo- rè phlegmatis uncias sex proliceremus, prius- quam ullum ex Principiis magis activis ascen- dere inciperet, nosque ad mutandum exci- pulum invitaret.

Hoc

Hoc phlegma ceu fluidum, in corpore omnia quæ modò imbibendo est, secum vehit salia, quorum mixtio à vitali dependet effervescentia, hæc si per depravata oriatur qualia, vel per exsuperantia quanta, tum excitat sudorem foetidum, prurientem vel mordentem. Et si hæc exsuperante acido concentretur effervescentia, à particulis videlicet ad centrum motis, tum serum, aliis se implicando ineptius supernatat, & corporis superficiei propinquius, in sudorem vertitur sed frigidiorum, ut in Melancholicis conspicuum, & morientibus.

Quò verò tum Qualia tum Quanta sensui conspicua redduntur & ab invicem separata seorsim extent, ita procedito. Pro exemplo,

Sume sanguinem hominis sani, vel decolati vel post Venæ sectionem, balsamico institutam tempore, collectum, subsideat in umbra, & quo citius eo melius separetur phlegma seu serum, particulis acido-salinis imprægnatum, à rudioribus, Animalibus spiritibus acuatis. Decantato hoc, supra ignem dephlegmetur ulterius leniter donec grumescat reliquum spatula semper movendo. Et sic absque prævia digestionem, sine spiritu Vini retortæ immitte, & recipiente maximo adhibito,

ac benè clausis juncturis, igne gradatim adhibito destillationem institue.

Prodit primò phlegma, deinde liquor spirituosus, sale volatili, & subtili oleo turgidus: tertio oleum egreditur fœtidum, cum sale volatili ubique recipienti adhærente, at extremâ cum ignis violentia. Destillatione peractâ, in recipiente juncta habebis liquorem, & oleum, sale volatili imprægnata. Hæc abstracto recipiente, agitando, commixta effunde, ac per chartam emporeticam filtra, ut remaneat crassius & fœtidum oleum, liquore sale imprægnato, in suppositam phiolam descendente: quæ capitello adhibito & recipiente apposito ponatur in Balneo M. lenissimo, & sal volatile ascendens partim phiolæ collo, partim ejus capitello inhærebit, spiritu cum subtilissimis salis volatilis spiculis in recipulum transgresso, quæ omnia seorsim probè clausa serventur ad usum.

Alii omne quod edestillatum est, absque unius ab altero separatione, phiolæ immittunt & ut supra procedunt: sicque oleum fœtidum in fundo relictum separant: uterque modus procedit.

Constat hinc sanguinis basin esse aquam sive humidum, hoc quia magis liberum est, insipidum elicitur. Secundo ascendunt particule salis.

salinæ, magis liberæ, & volatiliores cum phlegmate, quæ spiritum constituunt.

Tandem velocitate ignis resolvitur Oleum tenacius, & ramosæ particulæ in rigidas vertuntur, & quia in Oleis ruderosi latitant aculei, per ignem enucleantur, & fiunt conspicua, ut gustum afficiant, & odorem fæore inquinant. Conspicitur hoc sæpius in aquarum destillatione, quando fortiori igne empyreumate contracto, aquam amaricantem efficiamus, videlicet cum particulæ oleosæ, quæ alias moderato ignis gradu, naturali suo sapore & odore ascendissent, in salinas merè obtiguerunt, & superficiiei olei crassioris adinstar, inatant.

Differunt ideoque Olea & Salia solum ratione perfectionis, Olea enim ex Salibus, & hæc ex illis rursus confici queunt, mutatâ saltē particularum texturâ, & inductâ, continuo motu, variatâ figurâ.

Hæc quando debilitato, vel vario modo impedito motu, inepta redduntur in suis operationibus accidentalibus, tum lassata suum centrum, & locum proprium requirunt, qui est unitas.

Ufus separatarum partium sanguinis varius est: *spiritus, sal volatile subtilius continens, ut & reliquum volatile sal, ab Helmonte*

& Boyleo maximè extolluntur, principaliter in Epilepsia, Tabæ, Asthmate, Apoplexia, & aliis obstinatis morbis, qui, ut potissimum solent, ab Acido variè inquinato ortum duxerunt, ubi hæ alcalinæ volatiles particulæ efficaciter acidum imbibunt, & corrigunt.

Nobis ex his combinatæ placent formulæ, v. g.

In Epilepsia.

℞. Aq. flor. thilie.

ceras. nigr. ana. ℥. ij.

Epilept. Lang. ℥. i.

spir. & salis. vol. S. H. ℥. ij.

salis Succini. Vol. ℥. j.

spir. vitrioli volat. ℥. ℞.

theriac. cælestis gr. iij.

syr. stæchad. cephal. Mynsicht. q. s.

ad gratiam.

Ms. S. Mixtur, davon offt drey Löffel voll.

Spiritum vitrioli volatilem addo ut pareret viam, modò sit justè paratus ne acredine peccet.

In Tabæ & Hæctica.

Quæ humorum viscedinem ferè comitem habent, ab acido coagulata, maximè conducunt hæc salia volatilia, humectantibus commixta, v. g.

℞. Pinear. mundat.

pistac. decort. ana. ℥. jss.

Con-

Contusa emulgeantur cum feri lactis caprini lb. iij. depuratis & clarificatis, in quo limacum num. vj. probè purgatæ parum ebullierint, & f. f. a. Emulsio, cui colatæ adde syr. è tussilaginis succo ℥. ij. Spir. S. H. cum sale volatili ℥. ij. ms. Hæc sæpius exhibita emulsio per tempus, visciditatem acidam egregiè temperabit.

In Asthmate ab adstringente Acido.

℞. Aq. carminat. Dorner.

veronic. essentif. ana. ℥jß.

asthmatic. ℥. j.

Ess. hyperic. cum spir. proprio. ℥. j.

salis. volat. sang. hum. ℥. ℞.

salis volat. ruta. ℥. j.

theriac. cœlest. gr. iij.

conf. alkerm. c. ℥. ℞.

syr. papav. err. q. s. ad gratiam.

Mf. S. Luft: Mixtur offte elliche Löffel voll das von zu geben.

Oleum foetidum quia ob ingratum foetorem cephalalgiam excitat, & spiritibus hostile, & ventriculo abominabile existit, rarò in usum veniat.

Immediatè nec inepta hic oritur Quaestio, An sal volatile S. H. differat specificè ab aliis salibus volatilibus, vel, an omnia ejusdem sint speciei? Optimè hoc Helmont. decidisse videtur in tractatu Aura Vitalis. §. 16. Ubi inquit:

Cruos

Cruor Humanus destillatus dat spiritum sal-
sum planè volatilem, ac ne quicquam à spiritu
urinæ distinguibilem. In eo tamen Essentiali
ambos proprietate differre consideravi, quod
spiritus salis cruoris curet Epilepsiam etiam
adultorum, non item spiritus salis urinæ. Hoc-
que verissimum esse & teste experientia infi-
nitius probatum, nisi curam interdum obstre-
peri animi impediverint, F. Hoffmannus san-
ctè confirmat.

Et licet spiritus salis armoniaci, urinæ sobo-
les, in motibus convulsivis & sedandis & præ-
cavendis, non adeò spernendus sit, dum efflu-
via acidà liquorem nervosum infestantia in-
fringit, id quod in genere omnia salia volati-
lia urinosa Acidum imbibendo præstant. At
ubi specifica in morbis adsunt fermenta vene-
nata, & peculiariter figuratæ Acidorum par-
ticulæ, ut in Epilepsia, specificis etiam & his
contrariis, vel potius idoneis figuratis poris sa-
lia volatilia debent esse prædita, quo Acidum
legitimè imbibendo quasi alterent.

Differentiam item hanc arguit, salium vo-
latilium ratione figurarum quædam diversi-
tas. Sal enim volatile C. C. & cruoris cervi,
parallelopiedi figuram referre, in Peste &
Febribus malignis specificum: Sal volatile
Sang. Humani rhomboidem, &c. *Hoffman-*

nus afferit: Nullum hinc dubium quin hujus diversitatis causa particularum seu pororum diversitati accepta sit referenda. Modus enim operandi, sequitur modum essendi. Atque id- eò figurarum hæc diversitas docet, ipsa etiam salia volatilia urinosa specificam quandam à se invicem obtinere differentiam, ratione effectus in morbis attendendam. In hoc enim potissima alterantium consistit diversitas, & effectus, ut correspondeant peculiaribus particularum figuris, poris, & meatibus, humorum alterandorum.

Dantur qui salia volatilia ob odorem multis ingratum ex medicamentorum classe libenter exterminata viderent, at errant multum. Et cur non potius castoreum, asam fœtidam, galbanum &c. eijciunt, quæ sanè odorem plus nauseabundum obtinent.

Quod verò non omnes aque juvent, & huic vel illi sæpè nocua videantur, contrariis particularum figuris tribuendum videtur, dum humores in corpore sæpius contrariantes irritando afficiunt, utpote Olea non rectificata fœtida, vel. C. C. Tartari, S. Hum. &c. quæ ob adustionem, acidum secum vehunt, spiritibus nostris vitalibus volatilibus, hinc maximè infestum. Distinguenda ideoque sunt fœtida hæc, naturæ inimica, ab iis quæ talia videntur & non sunt,

sunt, sicuti nostra Salia Volatilia quæ ob diurnam copulam, impressionem saltem aliquam retinuerunt, ab oleis fœtidis rectificatione abstractis. Et si tum adhuc nares delicatulas offendat horum odor, in Salia Volatilia, oleosa, anisata, citrata, cinnamomea, &c. redigantur. Vel acidi cujusdam conjunctione in sal tertium Diaphoreticum & Diureticum transformentur: at tunc non sunt tantæ specificæ in imbibendis acidis energiæ, quia hoc modo saturata extant.

Hæc est simplex particularum sanguinis ab invicem separatio. Alii verò, ut Medicamen concinnarent majoris efficiæ, has rursus conjungentes, arbitrabantur imitari naturam, si has ab invicem separatas & purificatas, quæ aliàs naturaliter multis hæterogeneitatibus inquinata essent, rursus circulando & artificiali calore fovendo unirent. Hunc in finem ita procedunt:

Colligatur sanguis humanus ex adolescentibus sanis, florido, vividoque colore præditis, & robustæ naturæ hominibus, intra menses Majum & Augustum, in maximâ quantitate, in vasis argenteis aut vitreis, accustodiatur in umbra coopertus, ne pulvere fordido, & fœtucis contaminetur, donec concreascet & se-

rosam humorem omnem per se evomuerit, quem per inclinationem separet.

Hujus sanguinis concreti & à seroso humore separati ℥. v. quas cito permiscebis cum ℥. x. optimi spir. Vini à phlegmate puri, in phio-la vitrea fortissima, movendo & agitando materiam ut diluatur sanguis, & quam optimè misceatur spiritui Vini. Hanc materiam optimè clausam in B. M. aut cineribus tepidis digere per 4. aut 6. dies & noctes, donec spiritus peroptimè tingatur, & sanguis sit omni ex parte solutus. Caveto verò in digestionem, ne calor incalescat supra naturalem calorem, quia tunc sanguis coqueretur, & concreset magis, nec dissolveretur.

Cum dissolutus est sanguis, superpone phiolæ capitellum, & destilla lenissimo igne & separa spir. Vini, donec guttæ stillantes incipiant lactescere, tunc temporis recipulum mutando, ignem augebis pededentim, donec destillatio cesserit, qua cessatâ, ignem iterum multiplicabis, ut sal ad capitellum volatile ascendat, hoc sal custodies, & aquæ lactescenti prius egressæ conjunges.

Deinde feces comburas fortissimo igne, ram diu donec albescere videantur. Ex his elicies falcum vini phlegmate puro ter aut quater destillato, v. g.

Sume feces calcinatas albefactas, superfunde phlegmatis Vini, quantitatem maximam, & in catino argenteo vel stanneo bulliant (cave ne cupreo) per horam: Bullitione peractâ & aquâ frigefacta, phiolæ immitte ut feces decidant ad fundum omnes. Deinde quod clarum est per inclinationem effunde in cucurbitam, & ad siccitatem destilla. Salem relictum rursus violentissimo igne calcina, & solve ut prius & congele, & opus simile reitera, donec summo perè nitescat sal, & purum sit valdè. Hoc sal phiolæ optimè clausæ immissum, reverbera in fundo reverberii per 15. dies aut plus, donec colorem acquisiverit rubrum: Hoc sal coloratum & tinctum solve in spiritu Vini, quem separasti primo à tuo sanguine dum eo sanguis digerebatur, & ponantur simul in digestionem lenissimam, donec peroptimè tingatur spir. Vini: Tinctum spir. Vini per inclinationem effunde in cucurbitam, & in B. lenissimo igne destilla donec cesset destillare. Remanentiæ in fundo adde sal volatile, quod conjunxisti cum aquâ lactescente septimâ destillatione purificata, antequam conjungantur.

Tunc hæc omnia conjuncta circulenter lenissimo igne, & singulis octo diebus supposito alembico vasi circulatorio separetur quicquid aquosum extrahi potest, quod ratione salis summè volatilis seruetur pro magna Medicina, internè & externè in oculorum affectibus & aliis maximæ virtutis. Cum vero aquosum id est separatum, tunc quod in fundo remansit, seruetur pro summo sanguinis arcano, sive fale volatili oleoso summarum virium in affectibus supra dictis.

Oleum in hoc opere nullum ferè prodit, quia ope spir. Vini ejus particulæ in salinas volatiles mutatæ fuerunt.

Tali methodo ex sanguine Ciconiæ, Cervi, &c. elaboratur arcana Medicina, ubi illa deprædicatur summè in venenis imbibitis, cum Ciconia à serpentibus, bufonibus, & aliis venenatis animalculis alimentum petat.

Ex hoc item Fundamento enata videtur *LAMPAS VITÆ ET MORTIS* Burggraffii, qua ille & prosperum & adversum Sanitatis statum, imò mortem ipsam metiri posse, certò refert in singulari suo de hac materia tractatulo Biolychnium s. Lampas Vitæ intitulo. Compositionem vero obscuro satis tradidit, quam hic apertè ponimus:

Sume sanguinem Humanum calentem,
ut è

ut è venâ emittitur Basilica sinistri brachii: salientem in tantundem alcoolis Vini optimi per infundibulum recipias, sigillatum deinceps probe, pelicanoque inditum, Baíneo impone & lenissimè ab initio digere, quoad tertia vitri circulatorii pars (in quod ab initio sanguinis & spir. vini æquis ponderibus ad tertiam usque partem infusi erant) totum compleat circulatorium. Hæc autem digestio dierum plus minus quadraginta spatio perficitur, quod pretiosum à vili seorsum abit, manifestò enim cernitur phlegmatica quædam superficièi innatare materia, in fundo verò aurea quædam substantia resistere.

Cum huc perventum erit applicato alem-bico, & recipiente ex M. B. destilla, ut separetur phlegma: residuum in fundo inde retortæ & ex cineribus, juncturis optime clausis destilla per gradus, sed cave ne nimio igne feces comburas inque carbonem redigas, hinc ad siccitatem saltem semper destilles: destillatum reafunde fecibus sive capiti mortuo, & cohoba nonâ vice, commodis semper adhibitis retortis, pro quantitate materiæ, & sigillo semper hermetico junctis recipienti. Atque sic tandem Essentia sanguinis humani summè exaltata prodit nonâ exaltatione.

Ex hac exaltatâ sanguinis Essentiâ oleosâ

in hunc modum construxit Lampada: Recipiebat, v. g. vas vel vitreum vel argenteum ad hoc opus artificiosè paratum: huic artificiosè factum ellychnium, exque asbesto, curiosè adaptavit, & igne solari, per speculum concavum coacto accendit. Cujus tum flamma vel tranquilla luculenta & immota, vel nubilosa, depressa scintillans, aut prosperum aut adversum hominis statum, è cuius sanguine lampas parata est, significare dictus Burggraffius certò asserit. Fides stat penes experimentum.

Interim tamen hinc inde apud Authores leguntur historiae & descriptiones urnarum ardentium, qualis fuit Patavii Maximi Olibii vasculum, item Oliverii, aquâ sive liquore limpidissimo plenum, quod Arto suo fratri reliquerat, ut exinde pro commutatione aquæ varia, certum sui status caperet indicium. Ipse memini relationis certissimæ mihi factæ, ab artificioso pariter ac curioso Bernense Helveto, nomine du Prez, qui ipse tale vasculum vitreum propè Grenoblam in Patria sua cum esset juvenis miles, se invenisse in sepulchro antiquo, referebat, quod per menses aliquot ex sepulchro extractum & in domum affinis translatum arserit, donec ex incuria Monachus accurrens manu non benè prehen-

hensum, ad terram projectum fregerit vasculum.

An verò hæc ejusdem sint materiæ cum supra descriptâ lampade vitæ aliis dijudicandum relinquo.

Ex hoc item fundo educere volunt alii occultum illud vinculum, quo dissidentium conglutinant animos, & mares ad fœminas, & vicissim fœminas ad mares cogunt. Credunturque uti hoc illi, qui applicato quodam medicamento ad arteriæ pulsus Virgines & mulieres in amorem sollicitant, ut non sint resistendo, simulatque unguenti istius vires & spiritus per arterias, ad partes corporis nobiliores perveniant, ac virtus magnetica in cor, spiritus vitalis officinam diffundatur.

Tenzelius in sua Medicina Diastatica ad reconciliandos dissidentium animos hunc nobis rocommendat modum :

Sume sanguinem hominis è Basilica sinistri brachii salientem in tantundem alcoolis Vini optimi, per infundibulum recipe, digere bene clauso vase per plures dies, postea destilla ex M. B. per alembicum ad siccitatem, phlegma separa, & ultimò egressum spiritum oleosum serva : De hoc exhibe ℥j. ad ℥ij.

F 5

jeju.

jejuno ventriculo in vini haustu alteri personæ quæ odium alit, aliquoties repetendo.

Georgius Phædro de perfecta Epilepsiæ curatione præscribit proportionem :

Sume sanguinis adhuc calentis ꝑvj. & alcoholis vini ꝑj. macerentur in cucurbita ampla quadraginta diebus, post ex M. B. destilla, & singulari operâ separetur candidus à flavo liquor. Liqueoris flavi sumatur scrupulus unus ab ipso Novilunii tempore, primâ aggressionē datus facit ut agitatione sedata defervescat comitalis ille furor, neque ulla in omnes annos consequentes Epileptica concussio apprehenditur.

Libavius maximè extollit suum Oleum cœleste quo restitui posse in agone constitutos, nisi moriendi advenerit terminus, refert. Elaborat verò hoc suum Oleum cœleste planè & omni ex parte, ut nos supra lampadis vitæ Elementiam, sed omisso spiritu vini, ut oleum nanciscatur. Quod spiritu vini addito non prodit, sed in sal volatile oleosum mutatur.

Oriri porrò ex hoc secretioris naturæ fundo volunt magneticam vim, & arcanum, quo rustici ac venatores pecora & feras sibi conciliant, ut ad alios non divertant, & facilius irreriri queant. Hanc autem Mumiam ita parant: Sumunt sanguinem ex Medicinâ vel Basilicâ

ex-

extractum, hoc implent ovorum aliquot putamina, tum optimo luto & vesicis claudunt, & paulisper seponunt, usque dum sanguis concreascit, & quasi coagulatus sit, tunc gallinæ aliàs ovis incubanti supponunt, per duas vel tres septimanas, vel tam diu, quam gallina suis incubat ovis, tunc sumunt hæc ova sanguine putrefacto repleta, & in furno pistoris, tam diu quam solent coqui panes, ponendo exsiccant. De hoc pulvere propinato deprædicant, quod qui sumserit, ad eum à quo sanguis fuit prolectus, trahatur ut ferrum ad magnetem.

Paracelsus hoc modo paravit sanguinem Hydropicorum, Podagricorum, Scorbuticorum &c. post putrefactionem vero, à Gallinâ factam, non exsiccat, sed per diem sepositum ovum seponit, & tunc massam contentam cani vel porco, per tres vel quatuor dies non cibato, ut hinc eò avidius devoret, projicit. Et hoc modo magneticâ methodo morbum hominis migrare in bestiam verè asserit. Bestiam tamen per tempus inclusam servare ne noceat, & postea globo trajicere ac occidere præcipit.

De hisce experimentis Paracelsus, Tenzelius & alii mira deprædicant, verum cum rara hæc sint experimenta, liberum cuique li-

quo iudicium. Interim tamen his fides non planè deroganda, cum maximè constet admirandus rerum naturalium Magnetismus principaliter etiam in Animalis Regno.

Restat ut quid moneamus de sanguinis recentis & calidi potu, quem multi maximè commendarunt in Epilepsia debellanda. Sed cum in hunc finem meliora & generosiora prostant remedia, & sanguinis crudi adhibitio, bestialis quod obtineat, etiam maximè incerta sint ab aliis relata experimenta, meritò cum aliis maximis Medicis rejicimus, principaliter cum sufficienter notum sit, quantum detrimentum afferat sanguinis extra vasa grumescens, quod maxime hic timendum, ne hoc modo epotus in ventriculo concreseat, & majora inferat mala.

Si tamen quis experimentum facere velit, suadetur illi, ut subitò post sanguinem epotum motus ac cursus concitator instituat ad sudoris elicium, ut sanguinis in ventriculo concretio impediatur quoad possibile.

Ante omnia tamen vitetur sanguis bestiarum, cum notum sit, quantam metamorphosin hic instituat, quale exemplum habemus de puella cui felis cruor ad Epilepsiam curandam propinatus, totalem ferè naturæ mutationem instituerat, ut in ædibus illa imitata fuerit felem,

falem, roce,
fatum Wein
falsis ide
tion, sal ve
ca Medicam
maxime recu

Quarta
certa
horum do
sanguinem
ferum cred
ipla in hoc
naturam la
tes, quam
proferant
m in sa
Sylvia
lac gene
cure exp
dolum q
murai m
Acidi ite

felem, vocē, saltu, mures venando &c. ut testatur Weirichius de monstris cap. 15. Consultus ideoque erit cruorem humanum in spiritum, sal volatile &c. redactum propinare, ceu Medicamina ab Helmonte, Boylæo & aliis maxime recommendatam.

CAPUT II. De Lacte.

Quam certum est quod lac sit, tam incertam esse ejus materiam, variæ Authorum docent opiniones, aliis pro materia sanguinem, aliis chylum, aliis vero sanguinis serum credentibus. Quoniam verò autopsia ipsa in hoc opere nos deserit, (quis enim vidit naturam lactificantem,) hinc dubium permanet, quam probabiliter hinc etiam opiniones proferantur, sicuti bene sentit Cl. Ammannus in sua ad discipulos Paranesi.

Sylviani, pro defendenda sua assertione lac generari ex sanguine, hoc suum producunt experimentum, quo ostendere volunt chylum qui est lactei coloris, beneficio Alkali mutari in sanguinem; & sanguinem beneficio Acidi iterum abire in lac, v. g.

Lac in sanguinem.

℞. Lactis recentis ℔. β. salis Tartari re-
verberati, ʒ. j. misce, & in olla capaci coque,
horæ fere quadrantis spatio, quo lac abit in li-
quorem rubicundum sanguineum, innatanti-
bus in superficie quasi fibris cremore con-
fiatis.

Sanguinem in Lac.

℞. Sanguinis præcedentis ex Lacte gene-
rati q. v. instilla guttatim acetum, & videbis
statim sanguinem mutari in Lac.

In Experimento primo dicunt, Sulfur cru-
dum chyli per alcali exaltari in sulfur rubicun-
dum. In secundo exaltans alcali deprimi per
acidum, unde sulfur, pristinum suum colo-
rem nempe album, in lacte recuperet.

Verùm Experimentum hac tam dubiam
redditrem, ac supra indigitatæ opiniones di-
versæ. Quomodo enim sulfur crudum chyli ut
vocant, tam brevi tempore, & debili naturali
calore, beneficio alcali ceu contrario, mutari
queat in sanguinem; Et sanguis rursus, cre-
bris circulationibus exaltatus ope acidi abire
in lac, durum viderur creditu. Tempus enim
requiritur quo chylus in perfectum sangui-
nem, & sanguis rursus abeat exaltatus in lac;
cum tamen videamus nutrices deficiente la-
cte, post partum subito lac sentire in mam-
mis,

mis. Videtur hinc experimentum hoc etiam
 alias ob causas nimium insufficiens, ut demon-
 stret veram Lactificationem. Acidum enim
 est in lacte, quod adveniente alcali deprimi-
 tur, nec verò perficitur; & addito rursus acido
 fortificatur, ut naturalem recuperet colorem.
 An ideoq; sanguis ex lacte adeò leviter & in-
 tra tam breve tempus, nimirum ex chylo san-
 guis, & ex sanguine Lac generari possit, maxi-
 mum me manet dubium, in primis etiam cum
 Lac plus phlegmatis obtineat quam sanguis,
 quod tamen si ex hoc factum esset, rationabi-
 liter minus contineret, nec etiam Lac Sal vo-
 latile largitur, quod tamen si ex sanguine ge-
 neratio facta esset, in copia obtinere deberet.
*Verosimilius hinc est, chylum lactis immediatam
 esse materiam, qui ex spirituosiss & variis circu-
 lationum rectificationibus dulcificatis, ac inde
 perfectis alimenti particulis dulcedinem hausit,
 quod ex quadrupedibus vaccas confirmare com-
 perimur, si diversi pabuli consideramus effectus,
 aestate enim, perfectis herbis ac plus spirituosiss
 nutrita, dulce magis ac perfectum præbent lac,
 quam hyeme, stramine repleta.*

Destillatio Lactis ad demonstrandas parti-
 culas constituentes, instituitur per cucurbi-
 tam vitream præaltam, lenissimo tamen igne,
 ne oleum empyreumaticum egressum inquie-
 net.

net liquorem, medietas ideò saltem abstra-
hatur.

Ratione virium quæ ex destillatione spe-
randæ sunt, superfedere possemus huic labori,
principaliter si internè adhiberi deberet ede-
stillatus liquor, qui quidem pro antiphthifico
recommndatur, sed in effectû nos deserit
valdè.

Si vero externè in oculorum inflammatio-
nibus exhiberi lubeat, adjiciantur essentiæ sa-
turni quædam guttula. Vel sume Lactis &
Vitrioli ana. p. æq. & destilla donec incipiat
egredi phlegma subacidum, quod mirè in di-
ctis oculorum inflammationibus, item rubore
mamillarum, conducere perhibetur.

In substantia vero lac maximoperè Phthisicis
prodesse, ceu naturæ nostræ familiare in pri-
mis humanum, ex ipsis suctum uberibus ob-
servarunt Crato, Schenckius, Riverius &
alii.

Observari tamen volunt in ejus exhibitio-
ne tres sequentes conditiones: primò: Ne ad-
sit capitis dolor ac debilitas: secundo nec Fe-
bris: tertio viscera flatibus non distenta. Du-
plex verò hujus exhibitionis est intentio, ut
ulcus abstergatur & consolidetur, cui inten-
tioni tamen plus facere videtur serosum, ut
asininum vel caprillum; Si verò nutritionem
solum

solùm spectes, muliebri ex ipsis uberibus
suctum.

Hic verò eligendum semper est lac mulie-
ris sanæ, bonæ constitutionis, candidum, glo-
bosum, suavis saporis, cujus guttula ungui su-
perfusa non faciliè diffluit, sed instar unionis &
cristallinæ guttæ integra subsistit. Mulier ve-
rò non conturbetur mariti congressu, nutrix-
que optimis nutriatur alimentis, & à vini potu
arceatur; quod & in eligendis nutricibus ob-
servandum venit.

*Magnificiunt, egregii Medici, lactis cu-
ram in curanda Podagra: an verò in omni con-
veniat Podagra maximum est dubium: in pri-
mis si ex constringentibus particulis acidis
materia Podagrica conflata est, quæ semper
ferè frigida videtur. Ubi verè particulæ vola-
tiles acredine pollentes, ut ferè sunt biliosæ,
eam constituunt; tum ratione Acidi quo ab-
undè refertum est lac, convenire magis vi-
detur. Singularem verò tradunt methodum
in perficiendâ hac curâ, qualem ex Ephemeridi-
bus Medic. Germ. p. 315. huc referamus.*

1. Lac quod assumendum, sit de rubra vel
nigra vaccâ, nec prægnante, nec seniore, & si
haberi potest, de vaccâ, à quo vitulus jam sub-
latus est, & quæ taurum nondum admisit,

2. Lac unicuique bibendum secundum

G

com-

complexionem & constitutionem ventriculi parum vel multum: Si ventriculus debilis, quater vel quinquies per diem lac bibendum. Si quinquies, ita tempus dividendum, ut per trihorium ab ejus usu ventriculus quiescat; Si quater, singulis quaternis horis potus lactis repetendus erit.

Vel ter tantum bibatur, nimirum mane circa 6. à meridie, circa 12. & vesperi, circa 7. singulis vicibus 2. quartarios, sive lb. v. β. ad minimum, aliàs per diem 7. vel 8. quartarii bibendi sunt.

3. Antequam lactis suscipiatur cura, bis vel ter corpus evacuum est, quod intra 10. vel 14. dies peragendum: Purgationes secundum ægri complexionem dirigendæ.

4. Inde lacte bibendo fit initium, & consultius, ut calidè hauriatur, prout à vacca est emulctum.

5. Ne concresecat lac, de saccharo si lubet, poterit injici quantum placet.

6. Si alvus constipata, mane sumantur grana 2. rhab. pulv. in primo haustu lactis, superbibendo reliquum lac, aut circa vesperam sumantur 8. vel 10. grana Essent. rhabarb. cum lacte, & hoc toties repetendum, quoties requirit necessitas.

7. Quidam, præcipuè intra primas 10. vel

12. septimanas, singulis mensibus lenem interponunt purgationem, si videatur necessarium esse: Si etenim alvus quotidie aperta, nec lac in ventre moretur, sufficere poterit rhabarbarum.

8. Si lac aliquam excitat diarrhœam, antequam bibatur, parum ebulliat addendo aliquid salis, & sic hauriatur calidum, si prima vice non succedat, repetatur altera vel tertia.

9. Si aliquis calor accedat ex usu lactis, tertia pars decocti hordei cum passulis lacti affundatur.

10. Si sitis extra eas horas, in quibus lac bibitur, decoctum hordei cum passulis sumatur, aut in ejus defectu haustus aquæ frigidæ fontanæ.

11. Durante hoc lactis potu, nulli alii cibi assumendi sunt, præsertim à principio.

12. Postea si lubeat, circa meridiem panis similaginei ꝯ. j. vel ij. sed saltem de medulla assumantur, quæ lacti immergantur & simul comedantur. Si lac jam per aliquot septimanas haustum, bis per septimanam ovum forbibile, sed absque sale, cum pane similagineo conceditur, à pane fermento subactò penitus abstinendum, ne lac in ventriculo concreseat.

13. Si lac per 14. septimanas adhibitum fue-

rit, tunc securius de sequentibus cibis assumi poterit, ita tamen, ne ventriculus obruatur & de lacte subtrahatur.

14. Ex cibis itaque concedantur oryza in lacte cocta, ova sorbilia, aut in butyro non salito frixa, insulsus item butyrum cum pane similagineo, pultes lacteæ & alia lacticinia, ita tamen ut in omnibus sal absit.

15. Vaccæ quæ lac suppeditant, per æstatem, in optimis pascuis, & siccioribus locis, non paludosis, alendæ; per hyemem ex fœno, stramine tritici, & furfuribus triticeis.

16. Tempus quamdiu lac exhibendum, exactè definiti nequit, quo diutius hauritur, eo perfectior cura; sunt qui Podagra valdè afflicti, ne malum redeat, continuò alii per annum, & ultra lac hauserunt.

Quidam per dimidium annum curam lacteam adhibentes, cum ad pristinum redierint victum, & in eo miscellâ ciborum excederent, rursus Podagra fuerunt correpti: redeuntes verò ad curam lacteam, Podagram rursus expulerunt.

Atque hæc est cura lactea, quæ verò an omnibus Podagricis conveniat, ut paulo supra monuimus, pro negativa stamus, saltem cum

Fon-

Fons Inno
abentes
cui est Bus
lactæ Aca
cum esolum
hinc enim p
gunt leuib
sæ particu
condantior
aliorum du
riz copia h
solvantur,
liquidem
sunt.

Veru
manetior
lor, Tur

ita parare n
dant, proc

Postq
lum lacte
cant nalo
in finem

compand
ea ipsi col
quo vint
rum, si n
valli per

Fonsca Innocentis Decimi Papæ Archiatro, admittentes illis Podagricis hanc curam, ubi causa est Bilis summa pollens acredine & volatilitate Alcalina, Acidum apprehendens & cum eo summam inducens effervescentiam: hujus enim particulæ acutæ pungentes infringuntur levibus & rotundis lactis dulcis poris sive particulis, quarum constantior est natura, cunctantior actus, pigriores latices, quam aliorum dulcium; In his enim omnis materiæ copia hæret magis inter se; si verò leviter solvantur, sensus potius titillant quam lædunt, siquidem angulis paulum prostantibus constant.

Verum si totalem patiantur solutionem manifestiores exerunt aculeos. *Commonstrat hoc, Tartarorum potus, quem ex lacte equine ita parare norunt, ut instar vini ebrietatem inducat, procedunt verò hoc modo:*

Postquam equa peperit, permittunt pul- lum lactere per mensem, postquam applicant naso pulli ligni acuminati frustula, eum in finem, ut cum pullus fugere velit, equæ compuncta eum admittere nequeat. Inter- ea ipsi colligunt lac, eoque vas replent, in quo vinum aliàs fuerit per tempus serva- tum, si modo haberi possit, immittunt verò vasi per philtrum linteum, & tunc vas

exactissimè obturant ; Injiciunt etiam simul 20. vel 30. grana hordei, cum cochleari oxygalæ vaccinæ, seu lactis acidi ebutyrati, aut paulum saltem fermenti. Tunc collocant vas illud vel propè ignem, vel radiis solaribus exponunt, ut lac quasi bulliat & clarescat, id quod fit spatio 2. vel 3. septimanarum, & si tantillum vini fuerit additum potus gratior multò erit.

Lac ita benè depuratum, trajicitur per linteam purum antequam bibatur. Præparatus hic potus tempore vernali melior est omni eo qui reliquis anni temporibus perficitur, & durat longo tempore ; Tantum verò semper lactis novi reaffundendum est, quantum depromitur. Observandum item hoc, quod si lac per se ipsum satis acidum fuerit, non opus erit oxygalam vel fermentum addere, sed sufficiunt grana hordei, utque magis tutò procedatur in distinctis vasculis instituenda est præparatio. Infundi etiam quibusdam potest nodulus ex radic. violarum aut foliorum vel semin. coriandri. Decies quotidie Equæ emulgetur lac, dum ea interim optimis herbis nutrienda est.

Hoc experimento sufficienter constat, Acidum sub lavibus dulcis particulis latere, quod secessu partium factò per se existit, præmissa fermentatione,

tionem, & tunc hominem laedit, præprimis, si in corpore talis fit separatio.

Videant hinc illi quam longe aberrent, qui lac Podagricis exhibent, ut acidas salinas acres particulas obtundant; quas hoc modo potius intendunt.

Externus lactis crudi usus plus existit commendandus, præprimis in oculorum affectibus, ubi vel per se calide instillatum, vel cum aliis remediis commistum, adhibetur, v. g.

℞. Lactis muliebr. ℥v.
mucilag. sem. psyllii.

cydon. cum aq. rosarum fact.

eragacanth. ana. ℥iij.

album ovi conquassat. ℥ij. ms.

pro collyrio, in dolore & rubedine instillando, vel cum panno sericeo applicando.

Vel ℞. Mucilag. sem. cydon. aq. rosar. & planag. fact.

lactis muliebr. ana. ℥iij.

camphor.

croci ana. ℥β. ms.

Applicetur tepide, singulis verò diebus recen- ter præparetur, ne acefcat, & tunc majorem inferat inflammationem & dolorem.

In Visu clarificando,

℞. Felis perdicum.

kircin. ana. ℥β.

mellis virgin.

lactis muliebr. ana. ℥ij. ms.

Hoc mane & vesperi instillatum maxime
visum clarificat.

In Ardore & Dolore maximo.

℞. *Pulpa pomi cocti* ℥j.
mica panis in lacte muliebr. infus. ℥℞.
album ovi num. j. ms.

Vel ℞. *Lactis muliebr.*
album ovi ana. ℥ij.
aq. rosar. ℥j.
succi chamom.
melilot. ana. ℥℞.
opii. gr. ij. ms.

Et cum pannis applica.

In abstergendo oculi ulcere.

℞. *Lactis muliebr. ℥. j.*
sacchar. cand. ℥℞.
myrrha. ℥j.

Ms. hoc abstergatur sæpius ulcus.

In Præcauendis variolis & pustulis ne
oculos occupent.

℞. *Aqua rosarum.*
euphras.
plantag. ana. q. pt.
lactis muliebr. parum.
camphor. gr. ij.
croci gr. j. ms. fiat collyrium.

Hoc sæpius à principio erumpentium pu-
stularum oculi regio tepide illinenda, & gutta
una vel altera interdum oculo immitten-
da est.

Lacte

Lacte item optimo cum effectu utimur in aurium affectibus, a. g. Si dolor adsit.

℞. Lactis muliebr. ℥iij.
medull. castorei ℥ij.
opii thebaic. ℥j.

Ms. dissolvantur, percolentur, & hujus liquoris guttulæ aliquot trepidè instillentur auribus.

Si inflammatio concurrat.

℞. Medullapanis in lacte muliebr. infus. ℥.iiij.
lenticule palustr. m. ij.

Ms. fiat cataplasma auri applicandum.

In Tinnitu.

℞. Lactis muliebr. ℥ij.
succ. cæpar. ℥℥.
Ol. amygd. amar. ℥j.

Ms. instilletur. trepidè guttatim auribus.

In Phthysicorum calore temperando.

℞. Lactis muliebr. ℥j.
butyri ex eodem lacte facti ℥ ag. frag. lori.
unguenti rosati.
mucilag. semin. psillii.
cydonior.

Ol. amygd. d. rec.
violar. ana. ℥℥.
cera alba parum. ms.

Hoc Linimento Renum regio & dorsi spina mane & vesperi diligentissimè inungatur.

CAPUT III.

Pinguedinum & Medullarum resolutio.

Untuosa tenacitas rerum harum, dependet à flexilibus sibi implicatis ramis, diversæ tamen materiæ copia, Acidi & Alkali videlicet: Hæc verò, sua spicula non adeo exferunt, nisi secessum facere cogantur, utque plus manifesto imbuantur sapore, & linguam manifestè vellicent, acuata esse debent. Instituitur verò acuatio, hæc, unius ab invicem, scilicet Acidarum & Alcalinarum separatione, hæcque fit additis intermediatisque Alcalinis, quæ suum simile sibi associant, & acidas particulas relinquunt, igne pellendas,

Hunc in finem adjicimus Untuosis destillandis cineres clavellatos, calcem vivam, &c. v.g.

Si butyrum à particulis suis Alcalinis, ut acuatae particulæ seorsim existant, liberare velimus, addimus liquefacto cinerum clavellat. q. s. pro imbibendo butyro, tum frigidam massam indimus retortæ, & ex arena secundum gradus destillamus, & primo prodit oleum tenuius, sequente crassiori, præsertim aucto plus debito igne, odore tamen foetido

em-

empyreumatico maximè imbuto, quia unguinosa hæc nimium citò affantur.

Fætidum hunc & empyreumaticum olei odorem artifices liberare student dum aliquoties supra cineres aloalisatos rectificant leniter destillando, sed tum multo enervius recipiunt oleum; Salini enim aculei quibus olea energiam debent, hac repetitamiscellâ obtunduntur nimium.

Hoc observandum maximè in oleo Tartari succini, fætidis &c. ne eis hac methodo aculeos obtundamus & in viribus debiletemus. *Præstat itaque hac spicula lævigasse per spiritum vini, & sic gratiam servare odoris vim, & majores vires, v. g. Si oleo Tartari fætido spiritus vini affundatur, fætori succedet odor roremarinum æmulans, &c.*

Sic alii trutinantes olea Alcalinis sæpius remixta, ut dictum abstrahi, virutibus nobilioribus priva, excogitarunt aliam ad separandas particulas methodum, adjecto scilicet intermedio, quod Unctuositatem sive particulas plus flexiles & ramosas igne mediocri exureret, & insuper subtile suum volatile impertiretur *Acidum, v. g. & pro exemplo sit*

Pinguetudinis humana oleum.

℞. Axung. Human. ℥j. liquefactæ in ollâ vitreatâ injice ossium humanorum fragmenta in tigillo prius ignita ℥ij. post injectionem

nem subito claude cum convenienti operculo ollam, ne concessio libero aëre oleum accendatur. Stent aliquandiu donec ossa axungiam liquatam absorpserint: Hæc ita pinguedine imprægnata ossa retortæ immitte, & per gradus destilla, donec prodierit oleum, particulis acidis abunde, in ossibus contentis, fortificatum: Hoc si semel adhuc cum çalce viva rectificetur, ad superandas particulas alcalinas, & quasi segregandas, adeo subtile & penetrans efficitur oleum, ut si guttulæ aliquot manibus immittantur, subito penetrent, ne vestigia quidem inunctionis remaneant.

Ad destillandas & perficiendas aliorum animalium pinguedines sumuntur pro imbibenda & destillandâ, propria animalis ossa.

Olea hæc ita rectificata & fortificata maximè à multis extolluntur, in contracturis, tumoribus & tophis resolvendis, ubi particulæ alcalinæ causam concretionis suppeditarunt, quæ exsuperantes Acidum ubi reperiant impugnant: *projicienda ideoque hisce veniunt, alia subtiliora Acida, ut debilius fortificetur Acidum, quo inducta æqualitate remittat effervescentis & exsuperantis feracitas.*

Si vero dicta mala ab exsuperante & præ-

valente orientur Acido, cave ne dictis adhibitis oleis, majorem inducas ardorem, & notabilem nonnunquam inflammationem, & ipsam ad Gangrænam disponas.

Acidum eo copiosius inest oleo, quo velocius flammam concipit: cum enim particulæ alcalinæ quædam minus arctè complicatæ discordantes rebelliose exagitantur, ignis motu impetuosiùs effervescunt: Ubi tamen acida corpuscula quæ celeriori subjacent motui, micationis primariæ causæ dissipantur, Alkalina verò fumi constitutiva fiunt, hæc si oculos feriant lachrymas eliciunt, cum hæ subacidæ Alcalinis obviæ quasi effervescant, & sensibilem titillationem inferant, sæpius etiam inflammationem.

Pertinet huc oleum Philosophorum vocatum sive laterinum, quod ubi cum calce viva destillatum fuerit, egregia præstò est energia penetrandi. Laudatur verò maximè à multis in doloribus catarrhosis, utpote tumoribus frigidis, aurium affectibus à flatibus, ortum trahentes &c.

Caveto verò hæc & similia adhibere in iisdem affectibus ubi suspicium est, eos à superfluis & resolutis Acidi particulis ortum traxisse.

Concludimus etiam hinc, malè & inconsiderate multos laudare in Phthisi, & Hectica, pinguedinem canis, hominis, principaliter si scorbutica sive salina sanguinis concurrat dispositio, cui tum robur addituræ essent pinguedines præfatæ, propter Acidum copiose implicatum, quod ulceri plus promovendo, quam consolidando inseruit, ut conspicimus, si ad aperta retinenda vulnuscula V. Sect. facta &c. butyrum, vel pinguedinem aliam, sive oleum imponimus, quia tum unctuosum Acidum remoratur consolidationem.

CAPUT IV.

De Carne.

CARo ex diversæ materiæ particulis concreta est, plus tamen Alcalinis & dulcibus, quam Acidis constans, unde & putredini obnoxia maximè subsistit, ut, ne à vitali Acido, & aura volatili, dulci tamen, continuò perfumetur, subitò corruptioni subjecta extet, quam maximè promover humidum, vel copiose implicatum, vel ab aère transmissum.

In separatione prodit phlegma copiosum, sal volatile, oleum, & sal fixum, quod in fundo remanet, ex iisdem namque particulis ex quibus

bus sanguis constat, ductoris voluntate combinatus est, resolvitur hinc in id ex quo constat.

Phlegma copiosius inest quam reliqua, & hoc in causa est quod min^o durabilia existant corpora nostra, aura vitali, naturali movente sublato, hoc enim salia connexionis fundamina diluit, & quæ in rebus sunt extricat, atque ita lubricitate putredinem subito accersit.

Eò maximopere laborabant olim Ægyptii & Persæ, ut impedimento hoc, videlicet humido superato, corpora langævitati donarent: longè verò alium observabant methodum eorum fallitores, quam hodierno tempore nostri Medici in suis, ut ineptè fere vocant balsamationibus: Hanc ita describit *Herodotus in Thalia*:

Primò per nares incurvis instrumentis ferreis cerebrum extrahebant, & medicaminibus quibusdam cavitatem replebant. Post, lapide acuto incidebant & aperiebant ventrem, ut viscera extraherent, cavitatem verò eluebant vino Phœniceo, & conspergebant pulverisatis odorientis, seu fumali pulvere, & tunc cavitatem porro impletam pulvere myrrhæ, cinnamomi & similibus, excepto thure, consuebant. Hoc facto totum hoc corpus imponebant sali per septuaginta dies, &

& non ultra, tum effluxis hisce diebus abluebant corpus & fasciis sericis involuebant, & illinebant fascias resinâ quadam, quâ loco glutinis Ægyptii utebantur.

Corpus ita paratum è camera balsamatoria, ad suos remittebant, fallitores, qui in feretro corpori adaptatum reconditum, cryptæ immittebant, observatis debitis sepulturæ ritibus.

Qui hæc impensas non sustinebant, visceribus saltem exemptis corpus sali imponebant, per dictos septuaginta dies, tum feretro impositum seponebant.

Videmus hinc sal omnis rei conservatorem, hujus balsamationis fuisse principale ingrediens: hic enim ita carnem depascebat, ut saltem cutis cum ossibus relinquebatur.

Videmus item hinc, quam longè differat hodiernus balsamandi modus, ubi sal planè exulat, unde non mirum quod minimè durabiliora existant. Sic & destituimur Balsamo incomparabili in Ægypto & Syria proveniente, ac aliis manuductionibus circa corporum balsamationem maximè necessariis. Balsamo tamen hoc vero solùm Reges & alii Heroes utebantur, adjunctis myrrha, cinamomo, croco ac aliis. Pauperiores vero sale & asphalto, croco,

croco, cera, melle & aliis vilioris pretii ingredientibus contenti erant.

Multi item corporum balsamatorum durabilitatem aëri partim adscriptam volunt, cum in Ægypto plus purus ficcus & calidus ac salinus, non verò humidus existat aër, sicuti in his nostris terris. *Principaliorem omnium causam salii adscribo, hic si exulat, omnia alia erunt irrita.*

Qui itaque conservatoria exquirat balsama, inquiret in illa, qua sua volatilitate penetrationem, suo sale conservationem, & suo oleo aëris humidi seclusionem secum ferunt: observe-tur carniū infumatio quæ soli ferè salii balsamico conservationem debet. Plurimam hic laudem meretur Theodori Kerckringii artificium solvendi succinum solo ignis ministerio, nec ullâ aliâ re addita.

Hic ostendebat cadavera infantum succino obducta, ut omnia membra transparenterent, monstrabatque phiolam vitream tali succino soluto, iterumque congelato impletam. Hoc, si suppeteret, splendide cadavera à putredine conservare possemus, sed cum sufficiens nobis desit ejus copia, in alia nobis inquirendum erit balsama, & balsamandi methodum, in quâ, ut dictum supra, Ægyptii excelebant, hæ enim corpora suis odoramentis ceu oleosis

volatilibus, & sale ita temperabant, ut gummosam quasi induerent naturam, quæ ultimò fasciis circumvoluta oleis perfundebant, ad aëris humidi seclusionem.

Balsamandi itaque methodus verior & magis legitima talis esse poterit:

Primò. Postquam homo ultimum moriendi terminum nunc transgressus obiit, loco sicco reponatur, ac statim horis aliquot inprimis æstate præterlapsis, Balsamator corpore convenienter aperto, viscera extrahat cum intestinis, & sanguinẽ quoad possibile venis majoribus incisis exprimat, cerebrum verò artificiose ne faciem lædat, instrumentis extrahat. Cavitates diligenter & peroptimè eluantur aqua falsa, forti vel vino ardenti, spongiis adhibitis. His ita diligenter peractis aspergantur omnes cavitates therebintinâ coctâ, & mastichis vel succini pulvere, tunc pro replendis cavitatibus præsto sit hic pulvis:

℞. *Aloes.*

Myrrha.

Colophon. ana, p. unam,

Benzoi.

Asphalti.

Succini.

Cinamomi.

Caryophyll.

Croci, ana, p. semis.

Salis optimi, partem unam semis.

Hifce

Hisce pulverisatis impleatur tota corporis
cavitas, & consuatur rursus artificialiter, hoc
peracto, more Ægyptiis usitato imponatur
corpus vasi aptato & sale condiatur per dies
septuaginta, tum abluatur cadaver aceto
acerrimo & spiritu vini, in quo camphora so-
luta fuerit, atque tum totum cadaveri inunga-
tur sequenti linimento peroptimè,

℞. Olei thereb. ℥. ij.
lavenant. ℥. v.
succini. ℥. ℞.
spica. ℥. ij.
caryophyll. ℥. ℞.

Ms. Superfunde sulfuri cum sale Tartari co-
cto, ut extrahatur Tinctura & fiat balsamum
nobile, quod illinatur fortiter universæ cuti, ut
penetret. Tunc totum corpus servatis artuum
figuris obducatur fasciis involvendo, quæ
sequenti liquori balsamico oleoso intinctæ
sint.

℞. Resina pini sicca. ℥. iij.
colophon. ℥. j. ℞.
māstich.
succini. ana. ℥. ℞.
storac. liquid.
gummi anime.
therebintina. ana. ℥. ℞. ℥. iij.
Olei laurini.
juniperi.
spica. ana. ℥. viij.

*petrolei. ℥. iiij.**lavendul. ℥. ij.**cera. q. s.*

Mista liquefiant igne moderato, & huic fasciæ intingantur corpori obducendæ, quo legitimè peracto, telâ si lubet ceratâ circumdatur corpus, & feretro imponatur variis aromaticis consperso, & seruetur in loco quoad possibile sicco, atque hoc modo durabit corpus diutissimè in multa secula.

Apud Ægyptios liquor ex balsamatis effluens corporibus Mumia vocabatur, adversus innumeros morbos, cum verò pauciora & saltem Regum & Heroum corpora naturali Balsamo Syriaco & Ægyptiaco balsamata essent, rarus erat hic Mumiarum Balsamus seu vera Mumia.

Tandem hominum avaritia (cum enim viderent Ægyptii corpora hæc balsamata magno vendi posse pretio:) corpora alia viliori modo balsamata substituit, hinc ipsa corpora arenâ suffocata, & calore Solis exsiccata, unguentis perfusa, & linteis vel fasciis obducta, pro veris Mumiis magno vendiderunt pretio Ægypti Incolæ.

Cum itaque Mumiaë tanta sit diversitas, & vix credendum, veram ad nos deferri Mumiam, melius & securius adhibemus ex sangu-

gui-

guine vel carne præparatum sal volatile , & alia inde resultantia Medicamina generosiora.

Si tamen quis hac teneatur opinione, in ipsa carne humana latitare Medicinam non contemnendæ virtutis, is ex Paracelsi mente sibi ita præparet Mumiam Philosophicam, v.g.

Eligatur cadaver hominis sani, qui nullo mumiali morbo detentus, annorum circiter 25. recens suspensus, vel rotâ contritus, vel hastatus, per diem & noctem in aëre relictus fuerit, & tempore si potuerit, sereno collectus sit. Hujus carnem musculosam, brachiorum, femorum &c. à duobus luminaribus illuminatam, ac constellatam, frustulatim conscinde, & pulvere myrrhæ asperge, ac tantillo saltem aloes: postea macerare permittito diebus aliquot in spiritu vini, tum suspendatur per horas sex vel decem, ac iterum eodem spiritu vini imbibatur, tandem in aëre sicciori loco, tamen umbroso, suspensa siccescat, ut assimiletur carni fumatæ sine fœtore.

Ex hac Mumia Paracelsi Philosophica paratur cum spir. vini sambuci Tinctura, & abstracto rursus liquore Extractum mellitæ consistentiæ, tunc

℞. Extracti huius. ℞℞.
 theriac. Androm. ℥ij.
 falis volat. sang. human. ℥℞.
 perlar. prepar. ℥ij.
 terra figillat. ℥i℞.
 moschi. ℥℞.

Ms. & vase optime clauso, per mensem fermententur, & acquires Medicinam nobilem in Peste, Febr. malignis, Venenis, à ℞, ad ℥℞. cum aq. theriacali, card. benedict. ulmaria, &c. exhibitam, maximi usus & effectus.

Veteres maxima laude extollebant Mumiæ usum in resolvendo sanguine coagulato & grumescente, vel per se vel aliis adjuvantibus remixtum, v. g. in casu ab alto.

℞. Mumiæ. ℥. ℞.
 sperm. ceti. ℥ij.
 sang. hirci. pulv. ℥j.
 ocul. cancri. ℥iij.
 liquirit.
 cinamomi.
 tormentill. ana. ℥℞.

Misce de hoc pulvere, exhibe mane & vespere. ℥. j.

CAPUT V.

Ossium, Cornuum, Piliorum, & Pen-
 narum Anatome.

Co-

Copiosum his rebus inest sal & ut plurimum volatile, hujus verò volatilitatis gradus possidet pro rectificationis modulo, à transitu per fibras dependente, cui comes est aquæ sufficiens copia: adeò ut quibus compactior fibrarum subtilitas, sal copiosior, aqua verò indigentior sit; illa præmissa fermentatione in spiritum vehuntur volatilem, omnem à sale volatili energiam nactum, & pro phlegmatis mensura efficacem. *Spiritus hi volatiles spirituum restorationi convenientissimi sunt, & multorum morborum tuti depulsores & præservatores: nec aptiores humoribus dulcificandis possunt inveniri particula quam hæc volatiles impetum facientes, hæc enim ab unctuosâ cerebri substantia post tantam circulationem derivatæ, in sensilissimis nervis nulla postmodum aculeorum rudimenta produnt.*

Pro particularum ab invicem separatione, destillationem instituimus hunc in modum:

Sume C. C. in frustula rotunda conscissi q. l. inde retortæ vitreæ vel ferreæ, pone in furno reverberii, recipiente capaci adhibito, juncturis optimè clausis, incipe destillationem primo leni, ut sensim incalescat retorta, post fortiori quodammodo igne ad phlegma guttatim proliciendum, quo cessante auge ignem, & prodit spiritus albicans sale plus vo-

latili imprægnatus, tandem continuato igne, oleum cum maximâ salis volatilil parte ubique recipientis lateribus adhærente prolicietur. Destillatione finita refrigescant omnia, & juncturis apertis, remove receptaculum & agitato optimè, ut sal volatile lateribus adhærens solvatur, hæc omnia effunde in phiolam oblongi colli, quam capitello supposito pone in arenam & leni igne destilla, & sublimabitur sal partim in capitellum, partim in phiolæ superiorem partem, spiritus verò in appositum vas parvum recipiens: Oleum verò cum phlegmate remanebunt in fundo phiolæ. Vel si desit phiola, fume integrum destillatum, impræгна eo C. C. usti frustula, & destilla leniter ex cucurbita, ita enim remanebit optime oleum cum C. C. usto, & sal volatile prodibit foetidum.

Spiritus cum sale volatili hoc modo rectificatus, penetrantissimum est remedium polychrestum, alexipharmacum, in Epilepsia, Vertigine, lethargo, præprimis suffocatione hysterica & hypochondriaca, tam intus quam extus singulare præbet experimentum, etiam odore tenui haustus.

Paratur ex hoc spiritu liquor C. C. succinatus, citratus, &c.

Et sic cum arcano Tartari nuptum sit sal volatile, maximum præbet medicamen in malo hypochondriaco, Arthritide vaga, & fixa, scorbuto, & suppressione mensium &c.

Dosis salis volatilis est à gr. v. ad ʒj. imò in Peste ubi singulare præbet specificum ad ʒ℥.

v. g.

R̄. Aq. card. bened. ʒij.

iberiacal. ʒij.

salis. C. C. vol. ʒj.

syr. acetos. citri. ʒj.

Ms. Pro dosi.

Vel R̄. Aq. è typhis C. C. ʒj℥.

cinamom. ʒij.

salis C. C. vol. ʒj.

lachrym. cervi ʒ℥.

syr. acetos. citri. ʒj.

Ms. Pro dosi singulis 6. horis reiteranda.

Vel hoc Sorbaiti in nuperâ Peste
Viennensi.

R̄. Decocti radic. Carlin. ʒ̄ vincetox. cum m. j.
fol. galeg. fact. ʒj℥.

iberiac. media atar.

elect. discord. ana. ʒ. ij.

elixir. antipestil. Croll.

pulv. pannon. rubr. ana. ʒj.

salis C. C. volat. ʒ℥.

aceti bezoardic.

syr. discord. ana. ʒij.

Ms. Fiat potio singulis 4. vel 5. horis reiteranda: hac potiuncula innumeros testitutos esse dictus D. Sorbaith asserit, dummodo benè sudarint.

Paratur porro ex tenellis C. C. Typhis

Aqua insignis efficaciæ hoc modo:

Sume tenellas adhuc, molles, lanuginosas, & sanguineturgidas typhas, unà cum eruenta illa massa, ex qua enascuntur, has detractâ pelle lanuginosa, frustulatim conscissas, inde cucurbitæ vitreæ, & lento B. calore aquam elice, prolectam tamen aquam bis vel ter cohobando. Tandem materiam relictam rubescentem exsiccata, si ex typhis admodum tenellis, & sanguine turgidis, albicantem vero si ex iisdem adultioribus parata fuerit, in pulverem subtilem redige & serua, omni & usto & philosophicè parato C. C. anteponendum.

Addunt nonnulli in destillatione spiritum vini.

Aqua prolecta in Febris ardentibus, malignis, maximi est usus, ob vim balsamicam & moderatè refrigerantem, loco vehiculi potest exhiberi cum alijs efficacioribus ad ℥β. ʒj. & ultra.

Lachrymas item cervinas, contra venenosos morbos & alia venena antidotum esse, præ-

tio-

riosis Regum thesauris anteponendum *Zacutus Lusitanus* asserit.

Cranium humanum, viperæ &c. modo supra dicto destillantur in spiritum, sal volatile, oleum, &c.

Ex pennisetiam per retortam prodit phlegma, spiritus, sal volatile & oleum, & quo magis se ad sidera subleuat volucris, eò plus salis volatilis obtinet; unde volatilis causa.

Constat ex hoc humorum visciditatem & fixitatem motui maximè adversari: videmus hoc in arthritide ubi visciditas congelata contractionem infert.

Salis vero fixi rebus hisce tantum inest, quantum ad soliditatem sufficit.

CAPUT VI.

De Ovo, Conchiliis, &c.

Orum universi quasi orbis typum refert, analogicè enim Elementorum quaternarium quasi repræsentat numerum: Adest enim cavitas aëre plena, albumen aquam, vitellum ignem, cortex verò terram repræsentat.

Cortices merè Alcalina non sunt, cum sine Acido nulla fiat concretio, plus tamen Alkali fixi, quam Acidi continentis, verisimile est silicis

rege-

regenerati esse sobolem, cum enim gallinæ, si eis in esca non datur arena, pariant ova sine cortice, sequitur hinc earum originem ducendam. Philosophi occultantes regeneratum filicem has vocarunt cortices corpus album & clarum de duobus monticulis,

Ex his crematur calx urentis naturæ, ut quæ antea plus erant Alcalinæ, jam per calcinationem Acidum ex igne acquirunt, ut fiant Acido-Alcalinæ naturæ. Si cum hac calce sæpius destilletur albumen ovi, extrahet hoc Acidum in ea contentum, & fiet dulce corrosivum, quia Mercurium per aq. fort. præcipitatum & rubificatum dulcificare perhibent Philosophi, tam ad usum Medicum quam Chymicum: magnarum etiam virium in figendis mineralium spiritibus.

Alias testarum, sicut & conchyliorum calx vim obtinet lithontripticam, Acidum enim constringens imbibendo alterant, in primis si simpliciter saltem pulveratæ propinentur.

Referre huc poteris osteocollam, quæ erodens in vulneribus Acidum absorbet, & fractis ossibus callum ingenerat, ut cavendum sit ne ultra quam par est juxta Sennertum procreetur. Albumen lentore suo & visciditate refrigerat, conglutinat, hinc in rubedine & inflammatione oculorum convenit.

Vitellum uti plus perfectum, digerit, maturat, laxat, vim anodynam obtinet, ex hoc oleum exprimitur insignis usus in vulneribus consolidandis, ac rimis, & maturandis tumoribus, *propter sal volatile quo locupletiori abundat, ut etiam putredini subito hinc subjecta ex- tent ova.*

Oleum verò non prius exprimitur, quam cum leni calore privatum fuerit vitellum, externâ leviter implicata humiditate viscosa.

Fit verò oleum ovorum simplex:

Si recipias ovorum q. l. bulliant in aqua ad duritiem, separatis corticibus cum albumine, vitellum manibus confricatum pone in sartagine, & coque vertendo & revertendo paulatim cochleari, donec incipiant ita liquefcere, ut jam in chylum quasi æquabilem instar pulvis vertantur, manente tamen adhuc materia flavi coloris, cumq; ita apparuerit, infunde in linteum, idque circumvolvendo optimè extorque, & habebis liquorem sive oleum flavum cujus usus varius est.

Emendat cutis vitia, cicatricibus præprimis ab adustione relictis decorem addit, rhagadibus manuum & pedum fissuris conducit, nervorum vulneratorum dolores lenit, & ambusta sanat.

Patet hinc, ovorum vitellum, humorem saltem semicoctum continere, junctum plurimo sale volatili Alcalino, quem comitatur multum phlegmatis viscosi terrestres.

Si ova condiuntur sale, limo vel cretâ mixto, & hac mixtura ova illinuntur, longo durant tempore, & salubrem præbent cibum, hoc enim modo imbibunt Acidum, quod non facerent si muriæ ipsæ immitterentur.

CAPUT VII.

Urinæ Analysis.

URina ex diversis sæpè activorum particulis humido solutis, & vel tenacius vel leviter sibi implicatis constat, *plus tamen Alcalina volatiles, quam Acida Dominium obtinent, nisi Acidum copiose obvium secum educendo, muriaticum amulentur, principaliter in hypochondriacis, nephriticis, &c.* Plus ideoque salis volatilis solet inesse huic, quam alteri urinæ, tam diætæ quam aliarum circumstantiarum ratione. Plus enim in sanorum quam ægrotorum; plus in juvenum quam senum; plus in vini potorum quam hydropotorum inest salis Alcalini volatilis, Acido vel minus vel magis saturati, unde vel constantia, vel subita urinæ corruptio trahit ortum.

Ad hæc ab invicem separandas particulas
cultro chymico opus, igne nimirum vel calore,
cujus interveniente motu, particulæ ab invicem
secedere disponuntur, vel levissimo
vel fortiori, v. g. Si

Spiritus vel sal urinae volatile

Levi adhibito igne ascendere debeat: Col-
lige utinam hominis sani, juvenis annorum
circiter 30. qui vinum pro ordinario assumat
potu. Hujus mensuras 40. vel 50. infunde in
vas ligneum, inferius angustius ut illuc feces
subsident. Vas illud claudatur & stet per 4.
aut 5. menses in cella vel loco frigidiori, quo
urina putrescat, nec tamen isto fermentante
motu volatilius sal perdat: quo majorem verò
concepit putredinem urina collecta, eo ma-
jor spirituum vel salis volatilis quantitas post-
modum elicietur. Hoc peracto, urinam de-
stillata ex cucurbita satis magna & alta, adhibi-
to capitello, & recipiente magno præposito;
primo egredietur spiritus, post phlegma, quod
seorsim collige; spiritum primo egressum re-
affunde capiti mortuo, & ex arena vicissim
destilla, sic ascendet sal crystallinus in alembi-
cum, quem rursus cum remanentia conjunge
& exinde evoca, idque repete 4. aut 5. vici-
bus: Ultimo fortiorem suppeditato ignem,
ma-

matèriamque reverbera ut incandescat, ex-
que hac calcinata remanentia cum phlegma-
te seorsim servato extrahe sal fixum, quod re-
petitis solutionibus, filtraturis, &c. pro lubitu
optimè purificetur. Atque ita habebis du-
plex Alkali, volatile & fixum.

*Si in hoc acquirendo sale volatili tan-
tum temporis non insumere lubeat :*

Sume urinam recentem q. v. coque ad di-
midias, vel tertiæ saltem partis consumptio-
nem, inde tunc phiolæ oblongæ, & capitello
superposito ac adhibito recipiente amplo ex
arena destilla, ac brevi tempore nactus eris
spiritum & sal volatile. Sal fixum ex calcinata
remanentia extrahes.

Colligimus quantus sit putrefactionis vel
fermentationis effectus, per hanc etenim con-
stituentes particulæ solutæ, ab invicem facile
sejunguntur, & volatiliores à reliquis sese ex-
pedientes, admoto etiam levi calore avolant,
secus ac in urina recente quæ nisi fortiori igne
moveatur, difficulter constitutiva deserit.

Vires spiritus & salis volatilis in genere sunt
insignes, in corrigendo & destruendo super-
fluo Acido, per totam sanguinis massam.
Hinc optimo cum effectu propinatur Scor-
buticis, Hypochondriacis, Arthriticis, item
in

in suffocatione hysterica, Epilepsia, spasmo, apoplexia, febribus tam malignis quam benignis prehenfis, quæ omnia Acido variè corrupto & resoluto ortum debent.

Externè verò cum spir. vini camphorato inunctus notabile affert levamen Podagricis, Arthriticis &c. Naribus attractus mirè confert. Convulsionibus tentatis, suffocationibus & hypochondriacis & uterinis, conflictatis, ac catarrhis sæpius incommodatis.

Si spiritus urina deest, locum ejus supplet sal armoniacum; Si enim hujus, & salis Tartari ana. p. aq. conjungas, ex tempore emergent spicula salina volatilia, ejusdem cum sale urinæ volatili effectus & naturæ; cum enim Acidum salis armoniaci cum Alkali Tartari pugnam instituit, volatiliores hoc actu liberatæ avolant, naribus recipiendæ.

Optimo item cum emolumento *suffimentum hoc applicamus auribus* in tinnitu, dolore, & debilitate auditus, inprimis *si spiritum urinæ vel salis armoniaci, & oleum Tartari per deliq. guttatim aqua liliorum convallium* instillando conjungimus, in exiguo angusti colli vitro, & auri applicamus.

Ex sale hoc urinæ volatili & spir. vitrioli acido, Hartmannus destillat spiritum suum *Epilepticum*, quem in Epilepsia, Mania, &c.

admirandæ virtutis esse deprædicat; successus verò spe sæpissimè nos frustramur, cum hoc modo particulæ volatiles Alcalinæ in muraticas transmutatæ deprehendantur, in affectibus dictis exiguæ efficaciz.

Ingeniosius alii Alkali urinæ commiscent spir. vini rectificatissimum, post concretionem enim in volatilitate perstat Alkali urinæ insignium virium. Assentientem hisce habemus Boyleum histor. fluid. & firm. sect. 32. Sicapias, inquit, Alcohol vini, & Tartar. urinæ exquisitè dephlegmatum, eosq; in iusta misceas proportione, poteris ad horæ circiter minutam, duos hosce fluidos liquores in stabile corpus commutare: & fateor non sine delectatione me conspexisse hos duos liquores agitados, quamprimum in similitudinem nivis coalescere, & talem acquirere consistentiam, ut sine misturæ effusione vas eos continens susque deque vertere potuerim. Verum non ausim expectare, ut huic experimento fides adhibeatur, ni spiritus exactissimè rectificati sint.

Sunt etiam qui spiritum, sal volatile, & fixum urinæ jungunt, & vase clauso ad putrefaciendum vel digerendum ponunt in B, Vaporoso per menses aliquot, tunc aperto vitro affundunt spiritum vini rectificatissimum,

ut solvatur massa, fecesque separentur, ac crystallinum nanciscantur sal adhuc volatile.

Alii paulo aliter in dicto hoc urinæ spiritu, vel sale crystallifando procedunt, v. g.

℞. Urinæ puerorum vinum bibentium partes ij. spiritus vini partem unam, inde phiolæ magnæ, ita ut septima vitri pars repleatur, sigillatum hermetice in fimum colloca, ut per 4. septimanas putrescat, tunc affunde modicum aceti, (melius si nullum,) & repone in loco frigido, stetque per 4. dies, & crystallifabitur magna pars salis volatilis contenti; liquorem supernatantem decanta, & crystallos remanentes exsicca levi calore. Exsiccatis affunde spir. vini rectificatissimi q. s. & solvuntur crystalli ad levem candelæ calorem, ubi refrixerint congelabuntur glaciei instar, saporem spiritus vini æmulantes. Vires sunt Diaphoreticæ & Diureticæ insignes.

Alii urinæ spiritum à filicibus nigris calcinatis ter vel quater cohobando destillant, & acquirunt Tincturam cæruleam Saphyri instar, spiculis Acido-Alcalinis filicis imprægnatam, in urinæ suppressione, calculo & aliis renum & vesicæ vitiis non contemnendam.

CAPUT VIII.

Mellis Resolutio.

ANtiquis loco facchari multo erat in usu mel, quo, cum balsamicam vim & tenuitatem tanquam optimorum florum Essentiam obtineat, ut in multos perſtent annos, medicamina plurima conſervabant: præſenti verò ſeculo cum faccharum vili veniat pretio, in Medicina non adeò magni eſt uſus. In Lithuania enim, ubi maximus ejus proventus, & aliis regionibus ſeptentrionalibus, copioſe eo utuntur in conficiendo Hydromelle, potu non ingrato nec inſalubri, vinum ferè generoſum æmulante.

Conſtat mel, ut & alia vulgaria dulcia, veluti faccharum, ex particulis quadratis lamellulatis, blando dulcoris ſenſu linguam titillantibus, quia uno lamellularum angulo, nec limatis ſpiculis tam altum penetrant, & linguæ poris ſeſe inſinuunt, hinc etiam figuratæ ſcheſi maximè adverſaria ſunt dulcia, in primis etiam cum variæ materiæ copia inter ſe mixta extet, unde & conſtantior eorum natura, ſi particulas hæcce mechanicè demonſtrare animus ſit, & ab invicem ſeparare placeat.

Sume mellis v. g. lb. j. ſilicum contuſorum vel arenæ mundæ $\frac{3}{4}$. iij. & ultra, deſtilla per re-

tor-

tortam gradatim magno recipiente adhibito, & primo exit aqua alba, dein flava cum spiritu & oleo, quæ omnia separari, & pro usu rectificari possunt.

Silices vel arena ad præcavendam effervescentiam, ad quam maximè inclinatur mel, adjicitur.

Phlegma, spiritus, & oleum, acidæ sunt naturæ, hinc spiritus solvit corallia, oculos cancri &c. ac calculo ideò mederi perhibetur.

Constat hinc quantum errent delicatuli, qui saccharatis sæpius delectantur, cum talium usu minimè dulcem reddant sanguinem, sed eum potius acuendo, scorbuticum augeant sal, & pulmones exasperent.

Porro ex Acido constare dulcia hæc, probat exactè, aceti, ex melle cum aqua simplici confectio, ut & oleum antimonii saccharatum tridua & leni destillatione extractum, quæ certè absque Acidi spiculis minimè fabricarentur. Hæc itaque documento esse certo possunt, male applicari in pulmonum vitiis vulgaria dulcia, cum ea in corpore pugnam excitent naturæ inimicam, & corrosionem pro lenitivo aut consolidatione intendant, profundiusq; pulmones exedant, si accedente fermentatione acida separentur spicula &

per se existant, quæ segregatio facilis ex jam enarratis patet.

Oleum quod aquæ vitæ adinstar ardet, vires insignes acquirere perhibetur, si per dies aliquot cum spir. vini circuletur, hocque rursus separato oleum dulce remanere credunt, grati saporis, vulneribus & ulceribus phagædænieis conducens, maculasque faciei cum oleo camphoræ discutiens.

Facile hic persuademur mel esse substantiam sulfurcam, aeream, extensam per arborum folia, flores, fructus, imprimis cum mature scunt, tunc enim ab intimâ particularum pugna & celeriori inde enato motu aculei deteruntur & hebetescunt, ac suâ subtilitate per subtilissimas vegetabilium cavernulas perterebrando nutritionem adimplent. Sunt ideoque hæ dulcedinis particulæ ultimi alimenti subtilissima & perfecta ac summè exaltata spicula, uti conspicuum nobis præbet exemplum vini spiritus, qui quo rectificatior, si modo nimis flammis non adustus sit, eo majori dulcedine palato ablanditur, & odoratui fragrantia placet. Videmus hinc intensissima subtilitatis proprium esse summam dulcedinem licet à salino orientur principio. Ex his ultimò perfectis particulis mel per apes collectum constat, quod verò cum ex diversis vegetabilium subjectis diversæ na-

ſæ naturæ & temperiei ortum ducat, maximè ſæpè differt, optimum putatur à roſetis & liliæ collectum, ac quod anno ſereno ac ſalubri æſtate confectum eſt. Apum ratione omnibus præfertur Virgineum dictum, quod novellæ apes collegerunt, ex flavo albicans, quo tamen flavum calidius exiſtit.

Vires mellis in genere ſunt calefacientes, exſiccantes, abſtergentes, nutrientes ac putredini reſiſtentes, tanquam ſubtiliſſimæ ultimò elaboratæ Acidi ſive ſulphuris particulæ.

Apud Cyriſios Corſicæ incolas in maxima erat exiſtimatione, & aſſiduo uſu, unde Athæneus eos longævos credebat: Et interrogatus Democritus, quo pacto quis diu ſanus vivere poſſet? reſpondit: Si interiora melle rigaris exteriora oleo. Mel enim cum ſit à particulis perfectiſſimis dulcis, ſuccum gignit tenuiſſimum, hiuc in ſenibus ſanguinem optimum, niſi Acidum in corpore ſuperfluum offendat, hocque ſubtilitate ſua inſormet, & nutritionem plus deſtruat. *Conſtat etiam hinc dulcia ſola nutrire, non vero vulgaria de quo hic nobis pro exemplo mel eſt, ſed per tot vaſorum gyros circulantibus ſpiritus, qui ſuâ mixtione dulcificationem perficiunt, nutrientes partes penitiſſimè tingunt. In his ſubtiliſſimis ſpiribus ſumma conſiſtit dulcedo, qua ſubtili ſanguine*

vecta carnis penetralia subit, & tenuissimis fibrillarum latebris sese insinuat, nec aculeis celerior motu detritis carnem depascitur. Humores enim spiritibus orbos, hominem potius fatigare quam nutrire, constat. Hinc ergo ipsi humores nullum aptius acquirere possunt dulcificandi instrumentum, quam dictos subtilissimos spiritus à cerebro post tantam circulationem derivatos, qui in sensilissimis nervis nulla aculeorum rudimenta amplius produnt;

Ex hac causa Acidum venis hostile pronunciat Helmont. cum nutritionis destructor infinita secum ducat mala. Nutrimentum itaque omnium rerum dulce sit, hoc est, ex subtilissimis & perfectissimis particulis, crebra circulatione, & motu dulcificatis, constet.

Depuratio mellis à sua cera non instituat per decoctionem cum aqua, quia tunc partes subtiliores in auras abeunt relictis crassioribus, sed simplici ac leni saltem liquefactione, cum favis ollæ inclusum, & in locum moderatè calidum positum, quo mel à favis per sacculum linteum colari possit, depuretur. Cavendum autem ne calore nimio cera unà liquecat, sed tantum mel purum transeat, quod sine omni despumatione aut ulteriori coctione satis purum, & genuinis viribus non orbatum asservetur, certa verò à reliquo melle affusa aqua separetur. Ut

Set.
 Uopia indige
 nabit, ex melle
 nam, quo
 que expulsi
 queni modo
 & Mellis opt
 nent. unam, aq
 quaz in aeno
 de mel, & len
 tionem coqua
 do, vel tam d
 mergatur, se
 in conjuncti
 ut nimium
 debebat coqu
 vari debet, e
 vero itaum in
 habet nimia c
 terat.
 Decoctio
 citet calidi
 nantur cras
 indoliosolis
 elud genero
 tudis solarib
 fructibus im
 fermentatur
 acto, dolia in

Ut supra indigitavimus conficiunt Lithuani, & alii, ex melle, potionis genus Hydromel vocatum, quod illis loco vini in multo est usu, hocque sæpissimè antecellit. Paratur autem sequenti modo :

℞ Mellis optimi, Virginei si haberi possit, mens. unam, aquæ fontan. puriss. mens. octo, aquæ in aheno stanno obducto calefactæ adde mel, & leni igne ad tertiæ partis consumptionem coquantur, semper spumam auferendo, vel tam diu donec ovum injectum non demergatur, sed supernatet. Potissimam artem in conjunctione consistere deprehendes, ne aut nimium quam par est, aut minus quam debebat coquatur. Quo diutius tamen asservari debet, eo melius coqui necesse habet, si verò statim in usum cedere debet, non opus habet nimia coctione, sed tum flatus facile generat.

Decoctione convenienti peracta mediocriter calidè per manicam coletur, ut secerantur crassiores contentæ feces, atque tunc inde doliolis, quæ vinum vel malvaticum, vel aliud generosum continerint: tum si æstas, radiis solaribus expone, vel hyeme, hypocausto calido impone per mensem vel ultra, ut fermentetur & feces segregantur, quo peracto, dolia in cellam reconde: sed usus non sit

ante trimestre, intra quod tempus simile teditur vino malvatico.

Si ad fermentationem promovendam ad singulas 25. mensuras addas fermenti eodem hydromelite, q. s. prius soluti, & Tincturæ Tartari uncias aliquot, fit hydromel plane vinosum, quod nullum amplius mellis refert saporem, & quo diutius asservatur, & generosius fit.

Ex hoc vinoso hydromelite postmodum fit aqua vitæ, item acetum, ad extrahendas quarundam rerum essentias plus præstans, quam spiritus vini ipse, cum à subtilissimis salinis particulis enata hæc sint, magis fere quam vini soboles.

Alii ut hydromel conficinta morbo alicui aut parti magis specificum, specificas ita vocatas incoquant herbas, radices, flores, &c. v. g. ad conficiendum

Hydromel Pectorale,

℞. *Herb. hyssopi.*
ungul. caballin.
veronic. ana. m. j.
liquirit. ʒ. iiij.
rad. fœniculi.
farfara.
heleni. ana. ʒj.
Sem. anisi, fœniculi. ana. ʒʒ.

Grosè

Grosſè incifa includantur nodulo , & hydromeliti immittantur , cum ferè decoctio & deſpumatio peracta eſt , & tum porro ad juſtam decoque conſiſtentiam , donec ut dictum , non demergatur ovum , tumque coletur & doliolis aptatis immittatur .

Si placeat hydromel aromaticum , tum poſt tres dies cum nodulo immitte , cinamomi , caryophyll. galang. &c. q. l. & maneat cum eo in fermentatione debito tempore , poſtmodum tamen doliolum rurfus repleas cum alio remanente hydromelle ac juſtè claude relicto ſimul nodulo , tunc poſt tres menſes generoſum obtinebis hydromel ſatis efficax , in incidenda pituita , calefaciendis viſceribus , roborandis viribus ; & aliis ſimilibus corporis infirmitatibus , ubi activæ deſiderantur particulae .

CAPUT IX.

Ceram ſolvit.

CEra ex iisdem cum melle conſtat particulis , ſed flexilibus ramis tenacius ſibi implicatis , ac multo craſſioribus , unde ſua non exſerit ſpicula , niſi ſeparatae fuerint particulae .

Odor

Odor ejus gratus à subtilissimis mellis particulis, ac diuturniori earum sodalities & motu adfricatis dependet, qui accedente caloris motu, facile rursus perit, ut cera insolata docet.

Si particulas ceræ tenacius implicatas separare animus sit, intermedium requiritur ut particulae coherentes facilius à calore sejungibiles existant, nec adustionem patiantur, v.g.

℞. Ceræ flavæ odoratæ ℥iij. in olla vitrea liquatæ admisce argillæ siccatae & pulverisatæ ℥vj. vel quantum sufficit ad conficiendam pastam, ut possint formari globuli, hos inde retortæ vitreæ optimè lutatæ, ut tertia pars maneat vacua, tum pone in furno reverberii magno recipiente adhibito, lutatisque optimè juncturis, à principio adhibe ignem lentum, & prodibit phlegma cum spiritu, tunc auge paulisper ignem & egredietur liquor, qui in recipiente instar butyri coagulatur, quando aucto igne nil egreditur amplius tum reclusis juncturis, spiritum cum phlegmate separa à cera butyri instar coagulata.

Spiritus conducere perhibetur nephriticis cum aqua raphani ad 20.30. guttas.

Si vero butyrum hoc cereum, quod tamen tumoribus resolvendis plus prodesse creditur,

tur in oleum redigere desideres, rursus cum argilla recenti ut prius commisce, ut possis formare globulos, quos ex arena per retortam destilla, & primo egredietur phlegma cum spiritu, postea aucto paulum igne prodit oleum flavum & clarum, & cum hujus uncix quatuor sunt egressæ, muta vas recipiens, ad excipiendum ut prius butyrum cereum, quod repetitis vicibus omne cum bolo in oleum destillare pro lubitu poteris, spiritu cum phlegmate semper separato ab oleo, quod pro lubitu rectificare poteris cum vino albo ut fiat parum. Vel ut odorem gratum & mellis dulcedinem recuperet, poterit rectificari super recentes ceræ patticulas, si paulisper prius invicem digestæ fuerint.

Alii ceram liquefactam, & à lateribus ignitis imbibitam destillant, & facilius egrediens recipiunt oleum.

Vires olei sunt resolutivæ, anodynæ, vulnerariæ, &c.

Ex difficili hac ceræ in suas partes resolutione videmus quantus sit amor formæ & materiæ, & quam difficile ab invicem separentur, præprimis cum tenaces ramusculi ut hîc concretionem instituerunt.

Flavedine sua spoliatur cera, vel solariibus exponendo radiis, vel cum vini spiritu
ebul-

ebulliendo, in usu verò medico tunc viribus debilitata exiftit, quia fragrantiores & subtiliores particulæ Solis motu detractæ denuò funt.

Boyle de coloribus, Experim. 7. p. 171. hoc producit Experimentum.

℞. Cera flavæ parum, rafæ, vel tenuius fe-
ctæ, inque cucurbitam vel aliud vas idoneum
immiffæ q. v. huic fatis magnam Spir. vini co-
piam affunde, & vase in arenam calidam po-
fito calorem gradatim auge, donec Spiritus
vini trepidare, paululumque bullire incipiat,
atque isto ignis gradu continuato, mox dum-
modo fatis adfit liquoris, ceram videbis folu-
tam, tum eam ab igne remotam refrigerari
fine, quantocius citra vitri fracturam fieri po-
terit, vel dum adhuc calet, filtro chartaceo
infunde, & vel in vitro in quo refrigerat, vel
in filtro mox reperies ceram & menftruum in
fubftantiam albam butyro ferè fimilem fimul
redacta, quæ Spiritu exhalari permiffio in mo-
lam multò minorem fe contrahet, fuæ tamen
albedinis tenacem, flavedo verò neque in
Spir. vini, neque in butyro confpicienda am-
plius.

Poloni, Veneti, aliique, qui in magna deal-
bare folent copia, ita procedunt:

Sumunt cera flavæ q. v. tenuius fe-
ctam ce-
ram

ram solvunt in aheno cupreo inferius angusto ac stanno probè obducto, cum parva aquæ quantitate saltem ne in fundo adhæreat, ac aduratur: Ceram, quamprimùm liquefacta est, remoto igne per 6. horas vel ultra in quiete relinquunt ut subsidant feces. Sed antequam planè refrigerat massa, per instrumentum transfundunt, quod molam vocant, ut per hoc in aquam suppositam decidat, ac si cultro in tenuissima folia scissa esset. Hanc ita sectam ceram eximunt, & in tabulis panno albo lineo obductis dilatant, grassitie digiti, & radiis solaribus exponunt per 30. dies, die & nocte non tectam, tunc repetunt laborem, fundendo ut prius, omnique ex parte procedunt ut à principio, hocque repetunt tam diu, donec dealbata satis deprehendatur cera.

CAPUT X.

Saponem considerandum sistit.

Subjectum hoc Saponariis relinquendum esset, nisi Acidi & Alkali in eo considerari mereretur actus, ex cineribus etenim & oleo constans, suo usu maculas vestium delet, quas ramosa pinguis lanæ implicatant texturæ, postquam lixivum saponis sal, cum pinguium
Aci-

Acido concertavit, ac Alcalina pars, suo simili, quod etiam in oleo est, se associavit, concors enim concordi adhæret. Confectio in hunc modum se habet:

℞. *Cinerum fagi vel quod lubet, partes ij.*
Calcis vivæ partem. j.

Cineres alcalifatas paulum humecta, atque eis calcem vivam cooperi, atque ita relinque donec calx dehiscat, tum hæc misce, & affunde aquam, ut massa fiat humidior, juxta Regulam: salia non agunt nisi soluta: facto hoc massam dolio amplo (*in eine Bütte!*) impone comprimendo eam, & virgulis superpositis perge affundendo calcem cum cineribus mixtam, & ut prius humecta, ita verò continua, stratum faciendo super stratum cum calce, cineribus, mediantibus virgulis, donec sufficientem pro lubitu ad conficiendum saponem habeas copiam, & calx viva mortificata sufficienter extet. Tunc massam ex dolio effunde in terram, & comminue, optimeque commisce, & ad conficiendum lixivium labro rursus immitte, stramine cum urticæ foliis in fundo substrato.

Hisque superfunde aquam ferventem, & cum per horas aliquot steterint, per epistomium deprome lixivium, quod si ovum in eo non demergatur magistra vocatur, & tanto

Al-

Alcali saturatum est lixivium hoc, ut igneam quasi obtineat vim, in momento enim hoc bulliens lixivium hominem ebrium casu illapsum consumsisse refert *Tackenius in suo Hippocrate Chymico.*

Relictæ massæ superfunde aliam aquam ferventem, ut fiat secundarium lixivium, minus saturatum quod ovum non sustinet, cum ultimo hoc oleum vel pinguedinem Acidum continens, primo commisce, & lento igne coque, donec albescant, tunc adjice magistram in tripla olei vel pinguedinis proportione, & bulliendo oleum coagulabit Alcali, donec in unum coëant corpus, quando verò massa ahenum transcendere vult, affunde aliquid lixivii ut subsidat: linguâ tamen sæpius explora, si sapor dulcis, adde magistram, si vero mordax coque donec oleum absorptum, sin verò mordacior, sensim adde oleum ad discretionem. Cum verò incipit massa fila dulcere & pellucida à spatula defluit, tum per trium horarum spacium coquatur, in fine verò sal adjice ut separetur à sapone superfluum lixivium. Ultimò cum ad justam deventum est consistentiam, formis ad id convenienter paratis infunde, & donec refrixerit relinque.

Ingredientium proportio hæc est:

℞. Cinerum ℔. x. v. iij.

calci viva. ℔. vj.

K

Præ-

Præbentur lixivii mensuras xviii. quæ requirunt

sævi. lb. v.

resina. ℥. iiii.

salis. lb. j.

amylis. lb. β.

glutinis. lb. β.

Alii ad lixivii lb. j. β. addunt sævi lb. j. gluten & resinam adduntur in medio operis, sal verò & amyllum in fine.

Hæc saponis est confectio, unde resolutio rursus emergit, omne enim corpus resolvitur in id ex quo constat. Si itaque constitutiva saponis separare rursum animus sit.

Sume saponis optimi lb. j. calcis vivæ lb. ij. mixta retortæ immitte optimè lutatæ, & ex arena s. a. destilla, oleum quod prodiit quia empyreumaticum obtinet fœtorem, superfluo spir. vini rectificato corrige, vel ex alia retorta cineribus commixtum rectifica.

Vel superfunde saponi vini spiritum, & digestionem diebus aliquot peracta, institue distillationem, relictæ massæ recentem spir. vini superfunde, & rursus abstrahe, hocque aliquoties repetè. Tandem rursus superfunde spiritum abstractum, & ita stent per dies 6. tunc filtra spiritum per chartam, & in balneo eum abstrahe, ut remaneat oleum saponis rubicundum.

dum. Vites à Zvvelfero, Hoffmanno & aliis de-
prædicantur, si in doloribus arthriticis, ac dis-
sipandis tumoribus cum oleo lumbricorum,
mane & vesperi illinatur.

*Verum maxime illis contrariatur Tackenius
in suo Hippocrate Chymico his verbis : Zvvel-
ferus, inquit, si Alcalium fixorum habuisset
notitiam, Podagricis oleum saponis Veneti,
non promississet (in appendice ad animadver-
siones fol. 84.) nam quicquid olei à sapone stil-
lat est laterino simile, & nil de Alkali continet.
Sic & qui, quocumque etiam modo sit saponis
corpus, dissolvunt, ajuntque Podagricis con-
ferre, in maximo sunt errore, fructum enim
quem percipere sperant, docet sapor, qui pla-
ne falsus deprehenditur.*

In destillando aliàs saponis oleo alii addunt
præter calcem vivam oleum hyosciami ex-
pressum, & tum per retortam destillant in
balsamum, pro spe insignium virium in dolo-
ribus Arthriticis, contracturis, &c. Si modo à
superfluo Acido mala ista non traxerint or-
tum.

Ut hic delicatulorum benevolentiam ca-
ptemus, communicabimus eis methodum
quâ saponem conficiunt ad cutem exlucam
maculosam, ac crustosam, ut amoenam suavi-
tatem recuperet, v. g.

Rx. *Amygd. el. excortic.* cum aliqua aqua
odorata ad pultis consistentiam redact. ζ . viij.

vitell. ovor. num. ij.

aq. rosar. odorat. ζ . iij.

Coque hæc in vase æneo vel argenteo ad
consistentiam crassam pulcullæ adinstar, vasi
non adhærentem cum diligenti agitatione,
tunc adde saponis albissimi subtiliss. rasi, &
cum aliquâ aqua odorata aliquoties loti & per-
fumati $\mathfrak{b}$. ij. contunde omnia optimè in mor-
tario semper admiscendo olei Tartari per de-
liq. v. g. ζ . β . tandem inspergantur sequentes
pulveres vel ingredientia:

Magister. morcasit. ζ . j. β .

Camphora aq. fort solutæ & rursus aqua præ-
cip. ζ . β .

amyli. ζ . j. β .

Quibus optimè subactis porrò adde.

Ol. ligni rhod.

jasmini.

moschi, ambræ ana. pro lubitu.

Vel ex calce viva & sale Tartari ana. calci-
natis fac lixivium omnino igneum, cum hoc
lixivio & sævo cervino addito spermate ceti,
fiet sapo omnibus aliis anteponeendus cosme-
ticis, præprimis si camphoram aq. forti solu-
tam, & aq. rursus præcipitatum artificialiter
conjungas.

*Sid desideretur sapo communis
odoratus,*

- ℞. Saponis Venet. albiss. ℞j.
 biacca Hispanic. ℥iij.
 radic. ireos flor. pulv. ℥j. β.
 amyli albissimi. m. j.
 magister. marcasie.
 sperm. ceti. ana. ℥vj.
 salis Tartari. ℥ij.

Misceantur optime & subigantur in mortario lapideo cum aqua odorata, uti Naphæ vel Angelicæ, aut flor. rosar. arant. &c. ultimo adde ol. ligni rhod. jasmini ana. ℥j. ambræ, moschi ana pro lubitu.

*Si ad vestium maculas saponem
velis,*

- ℞. Saponis Veneti subtiliss. ras. ℞β.
 olei spica ℥β.
 fellis tauri cochlear. iiij.
 succi citri. q. s. ad humectandam mas-

sam, ut addito pauco amyli possint formari globuli, sapo verò prius siccus optimè esse debet.

Si vestium maculas delere velis, laventur eadem aquâ calida, tum illinantur hoc sapone, & recenti aqua diligenter eluantur, ac disparebunt maculæ.

Hoc item sapone, optimo cum successu, alii utuntur in scabie maligna, si cum

lixivio ex cineribus hæderæ terrestris factò solvatur aliquid saponis, & hac mixtura scabies abluatur aliquoties & repetitis vicibus.

SECTIO III.

REGNUM VEGETABILE PERCVRRIT.

CUM Omnipotens Benedictus Naturæ Parens, Summus & Maximus omnis universi motor, omniumque Creaturarum verum principium, ita providisset, ut interna vis & efficacia, quam verbo FIAT impreserat, visibili & comprehensibili corpore includeretur, in quo & per quod exereret vires, & quo mediante operationes perficeret; ex unione vero ista intrinseca & amicâ concordantiâ, vires rerum principales Quales sint; hinc unumquemque verum & naturalem Philosophum eo adactum sentio, ut in veras rerum causas inquirat, & non chimericis vel fictis incubet, veluti magna Galenicorum caterva in blantarum indagandis viribus aberrans egit, quæ harum vires, caloris & frigoris gradibus dimensa est, in magnum certè sanitatis humanæ nocumentum, ignorans Qualitates